

Trolla med knäna

– lärdomar från havsplaneringens miljöbedömning
inför nya skeden

Jan Schmidtbauer Crona
jan.schmidtbauer.crona@havochvatten.se

Havs
och Vatten
myndigheten

Trolla med knäna!

- » "Att göra något som verkar omöjligt"
- » "Hon (*hävdade*) att just kvinnor är lämpade att bli ekonomer därför att kvinnor kan trolla med knäna, hushålla med begränsade resurser och till exempel få en middag för fyra att räcka till sex genom att blanda havre i köttfärsen. [DN 14/5 1990, s. A7](#)"
- » Både i själva hushållandet av naturresurser som i processerna som styr hushållandet av naturresurser bör vi hushålla med resurserna. Och ta vara på alla möjligheter att påverka.
- » Hur?

Hur trollar du med knäna

- » Tänk större än miljöbedömning och MKB
- » Tänk ekosystembaserad planering och förvaltning
- » Det är målet
- » Tänk...

Sockerkaka

Ekosystemansatsrecept

- 2 dl ekosystemet som utgångspunkt (helhet)
- 3 dl delaktighet och sektorsövergripande samverkan
- 2 dl gemensamma ekosystembaserade mål
- 2 msk adaptiv förvaltning
- 75 g ekonomisk analys (ekosystemtjänster)
- 1 dl bred kunskap och försiktighetsprincipen
- Smaktillsats: engagemang, glädje, lyhördhet, kunskapstörst

EXEMPEL

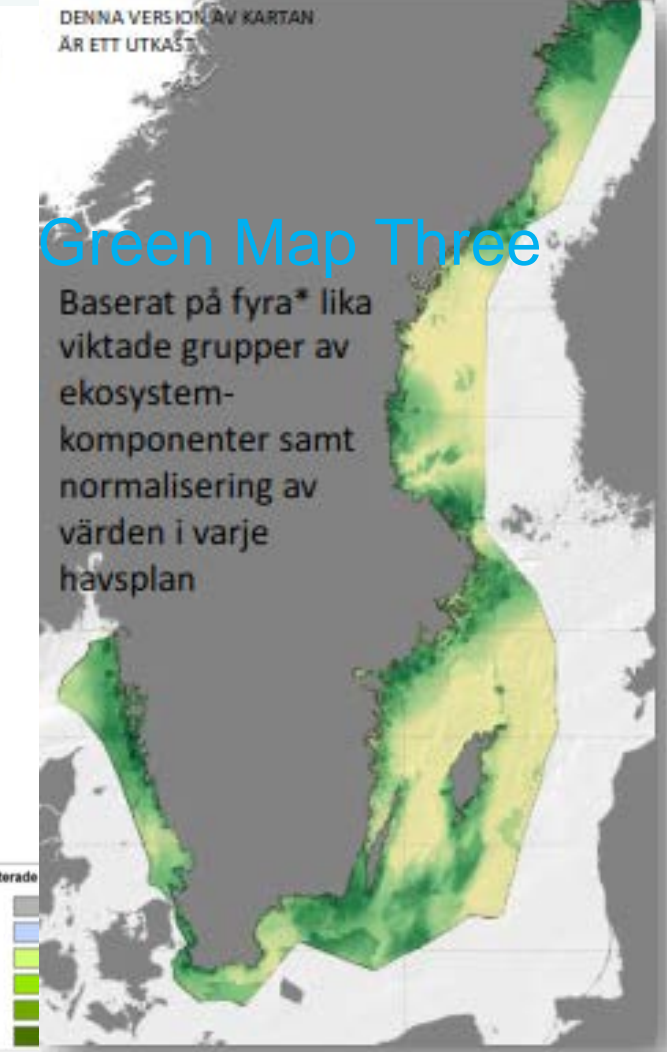
Gröna kartor som underlag för havsplanering

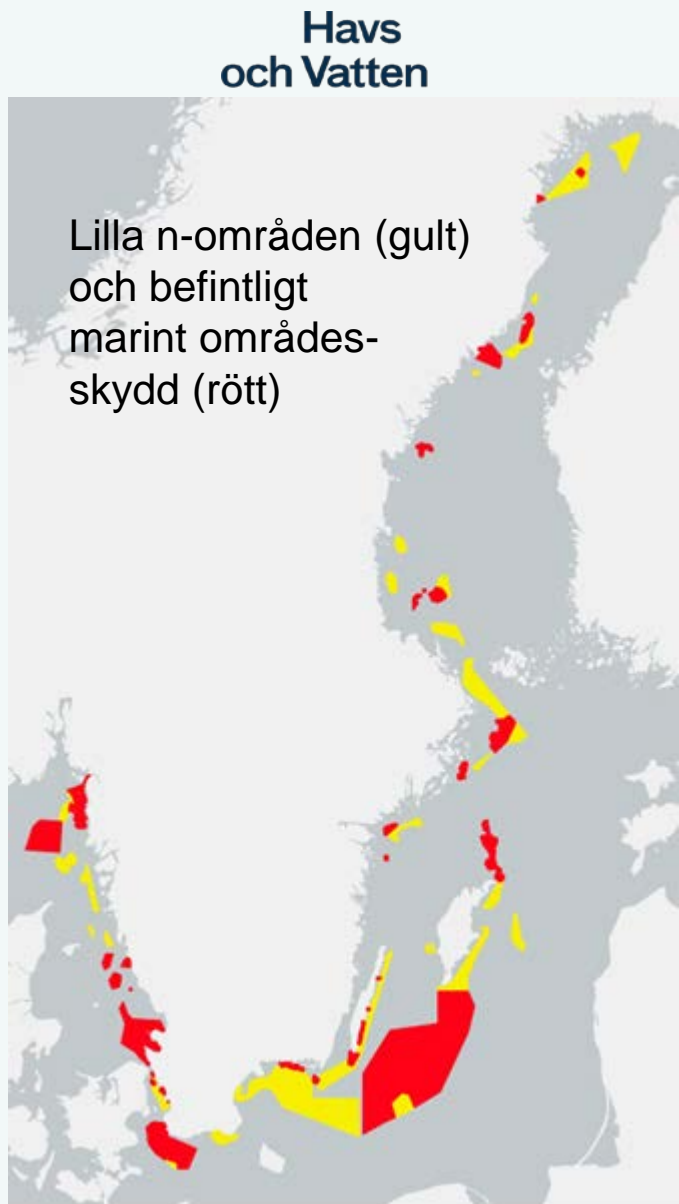
2012

2015

2017

Lilla n-områden: Särskild hänsyn till höga naturvärden

- » Villkorad samexistens med andra intressen
- » "Du får vara här om du anpassar dig till mig"
- » Idén om grön infrastruktur - landskapsperspektiv
- » Om att havsplanering kan bidra till naturhänsyn/vård
- » Om förutsättningar/ramar för hållbar utveckling
- » Mosaic - ett verktyg till stöd för förvaltning av naturvärden i marina områden

Komplement till stora N-områden:
Skyddade områden och riksintresse
naturvård

Baltic Sea Action Plan (BSAP)

Havs
och Vatten
myndigheten

Code	Action
Theme: Maritime spatial planning	
HT12	Utilize maritime spatial planning (MSP) applying an ecosystem-based approach to support BSAP objectives and targets and contributing to sustainable sea-based activities.
HT13	Use maritime spatial planning (MSP) as a tool to signal areas of high nature value as identified by responsible environmental authorities. Cross-reference to actions in other segments B1 B13
HT14	Implement maritime spatial plans with the aim of steering sea-based activities away from areas where they can cause serious damage or disturbance. Cross-reference to actions in other segments B1 B13

Helcom-Vasab MSP Roadmap:

3.4 Identify how MSP can support conservation and sustainable use in equitable way reflecting marine protected areas (MPAs) and possible Other Effective area-based Conservation Measures (OECMs) or other areas of high natural values in maritime spatial plans (as a basis for steering harmful activities away from such areas) and identify possibilities for MSP to support the BSAP targets related to protected areas as well as national and regional strategies.

- *Output: Development of Green Infrastructure maps including ecosystem services based on HOLAS III, 2025;*
- *Output: Additional section in country fiches demonstrating how MSP supports conservation and sustainable use, 2023.*

PÅVERKA INTERNATIONELLT

Ekosystemansatsen ger
miljöbedömningen en normativ grund,
ett policyankare, en målbild.

Ett sammanhang
Ett VAD

Miljöbedömningen erbjuder ett
etablerat bedömningssystem med
analys av effekter, alternativ,
delaktighet, systemperspektiv,
kunskap, adaptivitet,
försiktighetsprincipen är viktiga
delar.

Ett medel
Ett HUR

Ekosystemansatsen

Miljöbedömning

EXEMPEL

Symphony – en metod för bedömning av kumulativa miljöeffekter

Equation

$$P_{sum} = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m B_i \times E_j \times K_{i,j}$$

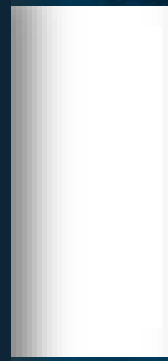
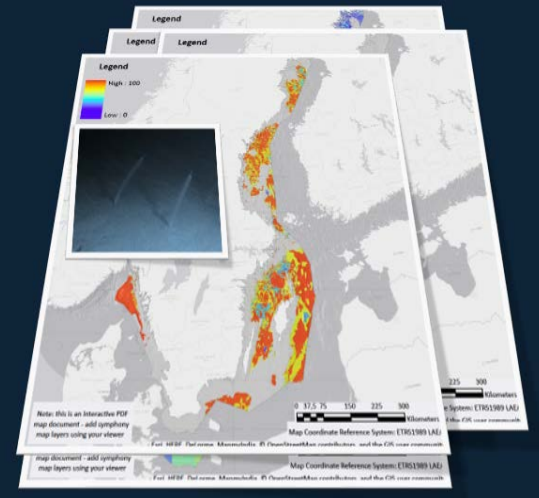
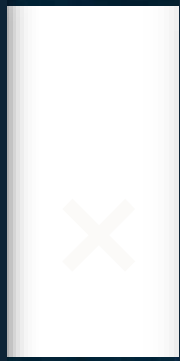
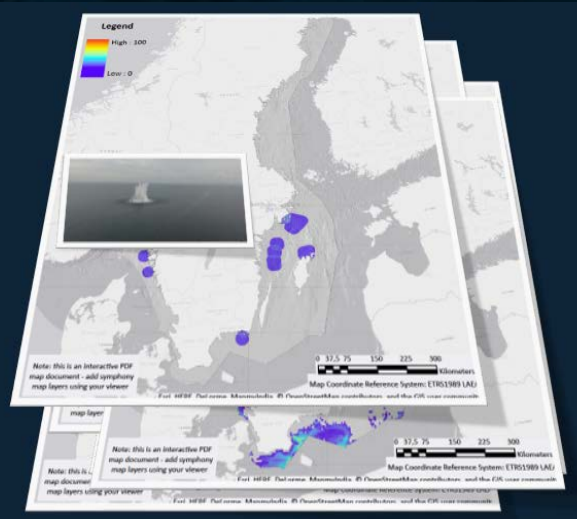
Cumulative impact (P) is calculated as the sum of the product of all pressures' (B) effects on all ecosystem components (E), given the particular sensitivity (K) of every ecosystem component to every pressure.

Belastningar
från mänskliga aktiviteter
TOTALT 40 st

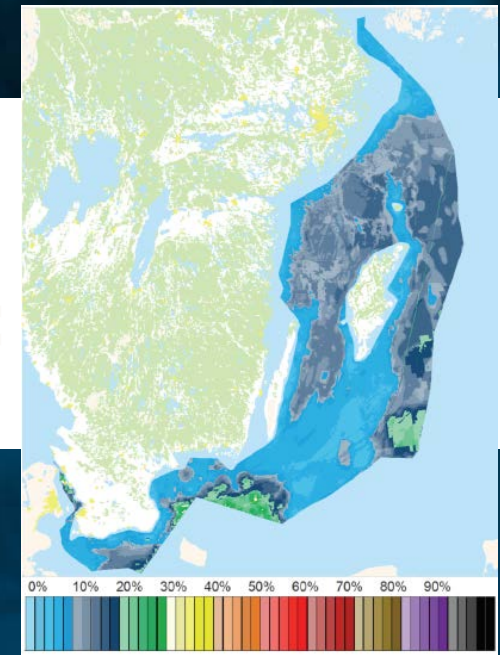
Ekokomponenter
naturvärden
TOTALT 34 st

Känslighetsmatris
Effekten av varje belastning på varje
ekokomponent

Resultat
kartor & tabeller

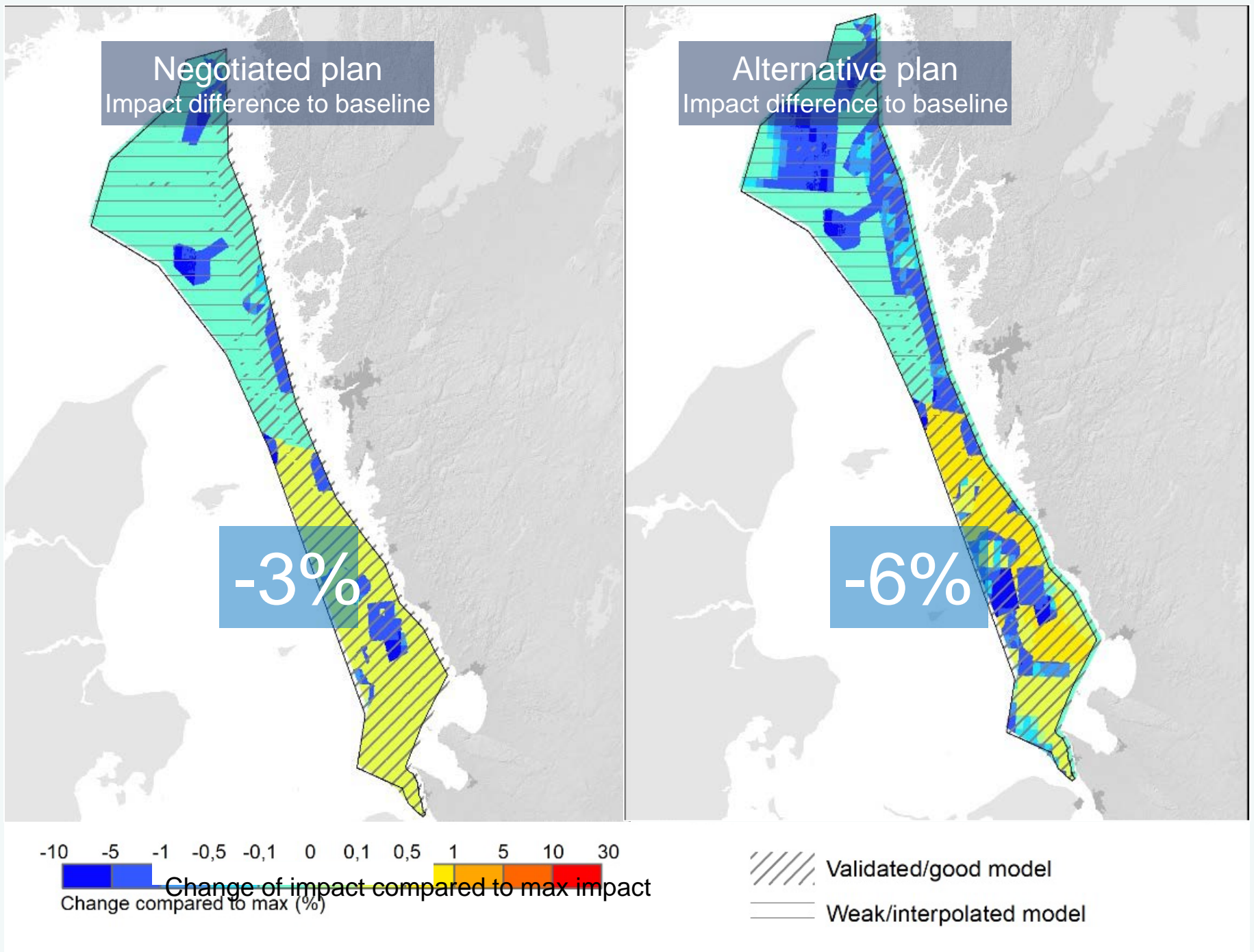

Pressure	Component 1	Component 2	Component 3	Component 4	Component 5	Component 6	Component 7	Component 8	Component 9	Component 10	Component 11	Component 12	Component 13	Component 14	Component 15	Component 16	Component 17	Component 18	Component 19	Component 20	Component 21	Component 22	Component 23	Component 24	Component 25	Component 26	Component 27	Component 28	Component 29	Component 30	Component 31	Component 32	Component 33	Component 34	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

EXEMPEL

Ta fram miljöbättre planförslag

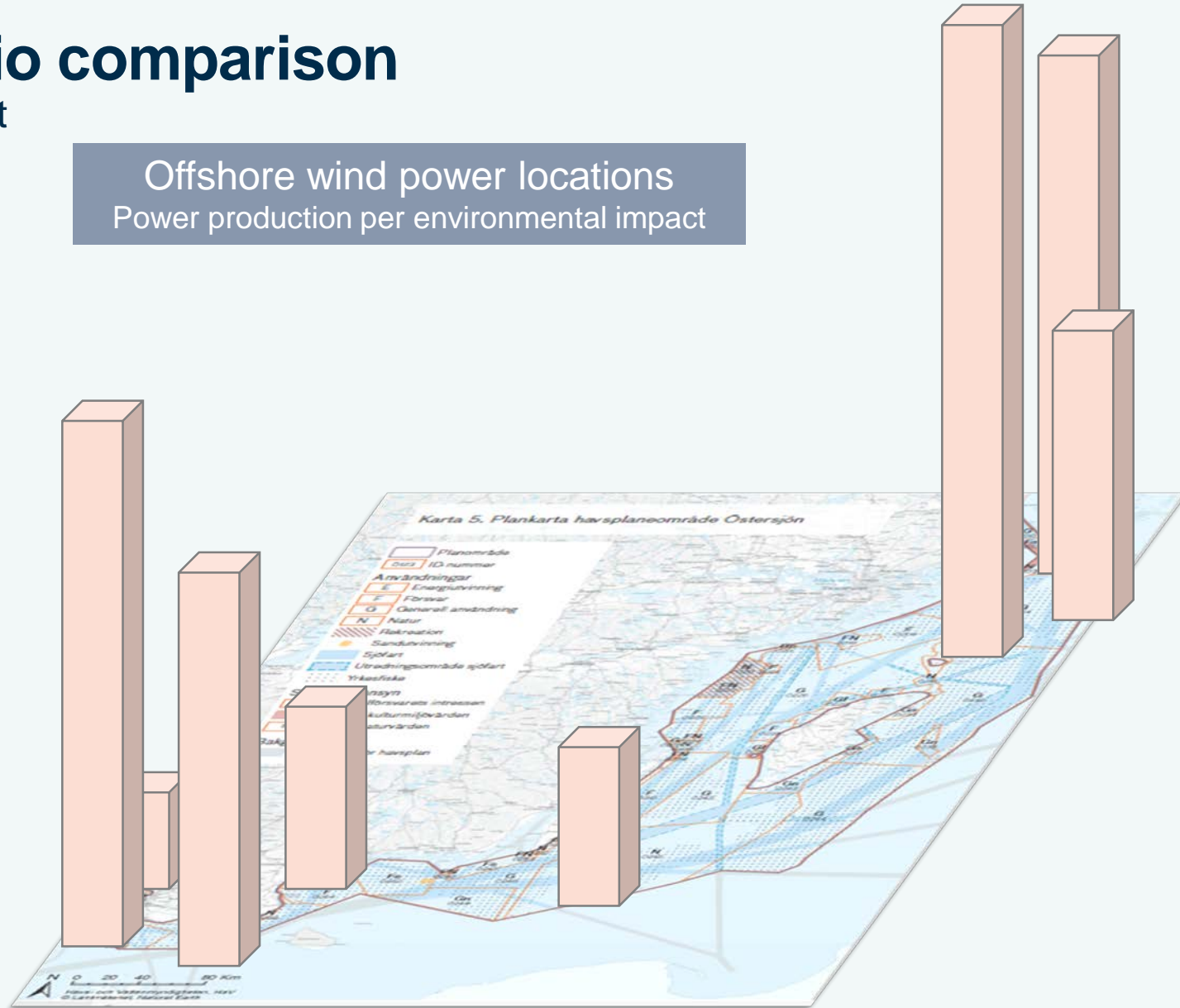
EXEMPEL

Scenario comparison

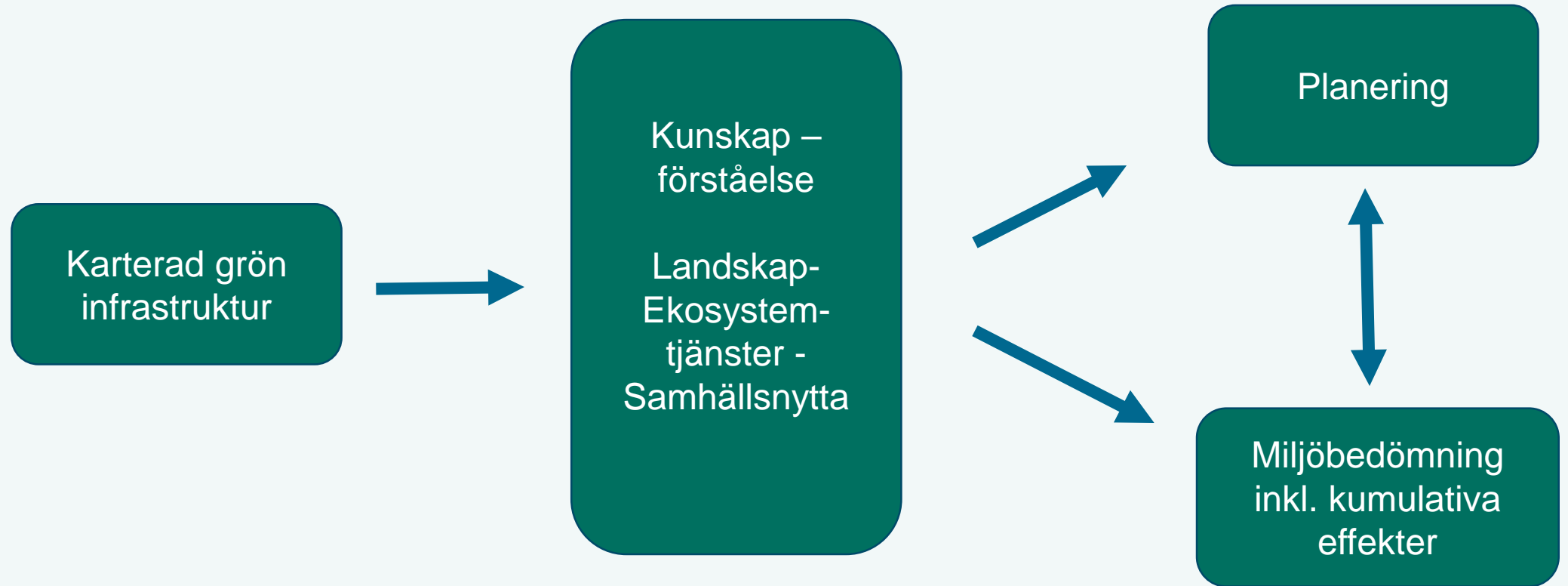
MSP support

Havs
och Vatten
myndigheten

Offshore wind power locations
Power production per environmental impact

Summering av samband grön infrastruktur, miljöbedömning och planering

Beslut om Sveriges första havsplaner och regeringsuppdrag om uppdatering för mer elproduktion

- Havsplanerna behöver uppdateras för att möjliggöra ytterligare 90 TWh årlig elproduktion – totalt 120 TWh
- Havs- och vattenmyndigheten ska vidta de åtgärder som krävs enligt havsplaneringsförordningen (2015:400)
- I första hand Västerhavet och norra, mellersta och sydöstra Östersjön inklusive svensk ekonomisk zon
- Fokus på samexistens och samverkanslösningar
- Energimyndigheten tillsammans med flera centrala myndigheter* ska ta fram underlag för nya eller ändrade områden för energiutvinning (steg 1)

* Energimyndigheten, Försvarsmakten, Jordbruksverket, HaV, Naturvårdsverket, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket,

Områden med goda
förutsättningar för
vindkraft

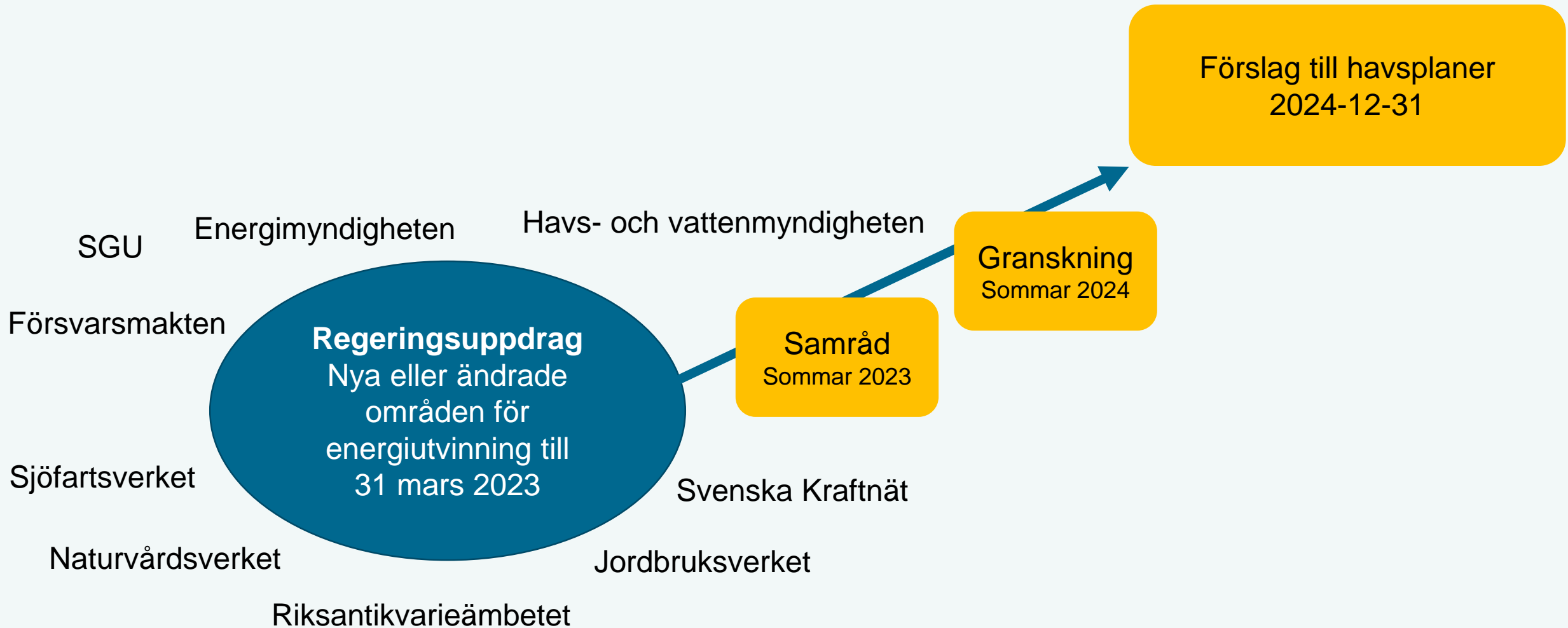
Havs
och Vatten
myndigheten

Ny havsplaneringsprocess!

Källa: Energimyndigheten, juni 2022

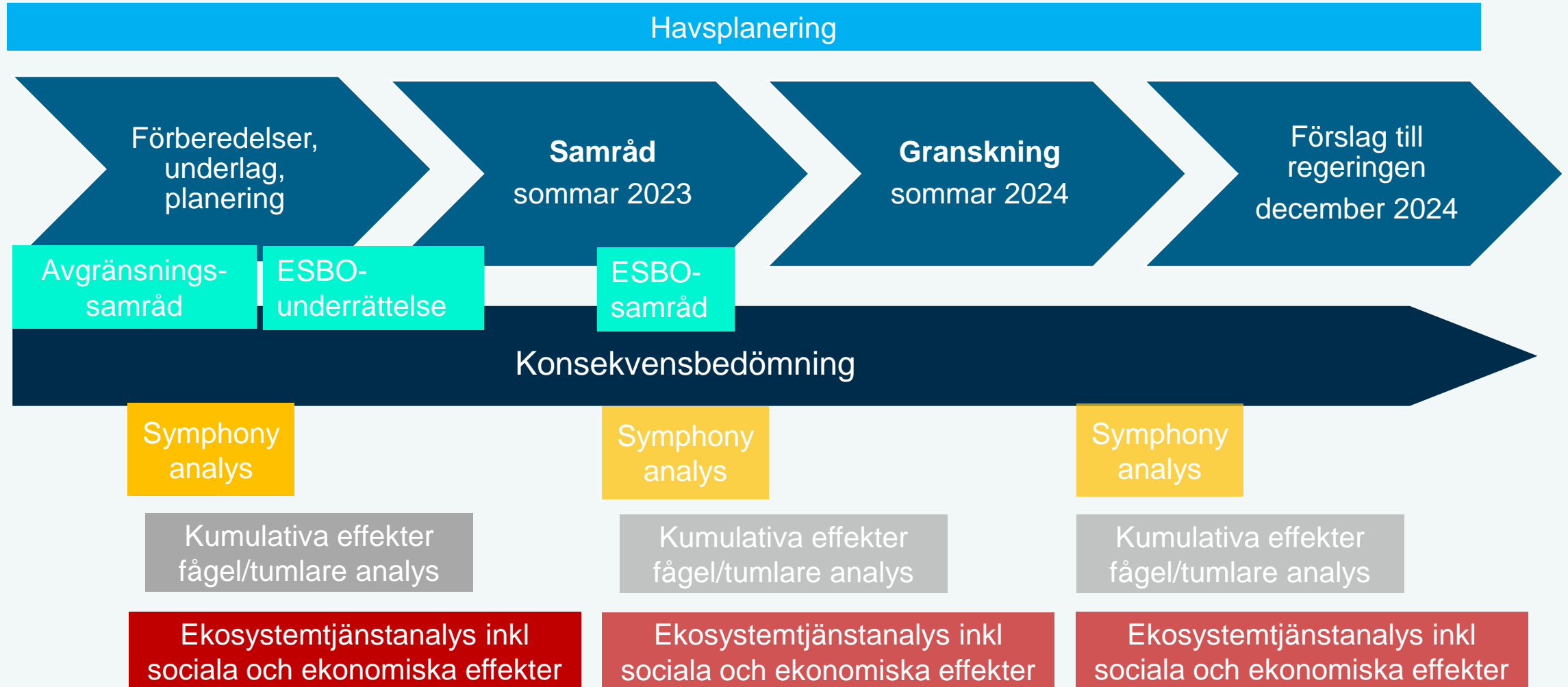
Myndigheterna i samma båt - på väg mot ändrade havsplaner

Havs
och Vatten
myndigheten

Konsekvensbedömning i havsplaneringsprocessen

Medskick

Havs
och Vatten
myndigheten

- » Tänk stort! Tänk ekosystembaserad planering och förvaltning. **Våga**
- » Där kan miljöbedömning och MKB ha en viktig roll. **Utmana**
- » Bejaka naturvårdsperspektiv (områdesskydd, GI, biodiversstrategin) i planering. Låt naturvårdarna möta planerarna. **Dialoga**
- » Planering med miljöbedömning och MKB kan bidra till samexistens mellan bevarande av biologisk mångfald och andra användningar/intressen. **Sätt ramar**
- » Ekosystemtjänstperspektiv visar på nyttor och värden av biologisk mångfald dvs "antipolariserande". **Håll ihop**

Lilla n-exemplet

TACK!

**Havs
och Vatten
myndigheten**

www.havochvatten.se